

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 32g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative
nr. 100 din 22 decembrie 2017

(intrarea în vigoare a actelor normative)

CHIȘINĂU
28 septembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 14 februarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 septembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau [...]” din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, ridicată de lichidatorul SRL „Magister-Lux”, dna Irina Selevestru, în dosarul nr. 2ai-366/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dnii judecători Eugeniu Clim, Steliana Iorgov și Olga Cojocarul de la Curtea de Apel Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. La ședința Curții Constituționale din 28 septembrie 2023, dl judecător Vladimir Țurcan i-a prezentat Plenului o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate în cerere, Curtea Constituțională a decis admiterea ei.

A. Circumstanțele litigiului principal

4. În cadrul procesului de insolabilitate a SRL „Magister-Lux”, dna lichidator Irina Selevestru a formulat o cerere cu privire la validarea poprii în mărime de 811 069,14 lei și a dobânzii aferente față de terții popriți Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

5. La 19 aprilie 2022, Judecătoria Strășeni, sediul central, a validat poprirea și dobânda aferentă și a dispus încasarea sumelor respective din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în beneficiul SRL „Magister-Lux”.

6. Ministerul Finanțelor și Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” au contestat cu recurs hotărârea primei instanțe.

7. În cadrul procedurii de recurs, dna Irina Selevestru, lichidatorul SRL „Magister-Lux”, a menționat că recursurile formulate de Ministerul Finanțelor și Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” au fost depuse tardiv și, prin urmare, a solicitat restituirea acestora. Dna Irina Selevestru a

susținut că recursurile nu au fost depuse în termenul de 15 zile de la data pronunțării dispozitivului, în conformitate cu articolul 8 alin. (1) din Legea insolvențabilității, în redactarea Legii nr. 59 din 17 martie 2022.

8. Cu referire la restituirea recursului, Ministerul Finanțelor a menționat că Legea nr. 59 din 17 martie 2022 nu este aplicabilă speței, pentru că, potrivit articolului 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, aceasta a intrat în vigoare doar peste o lună după publicarea sa în Monitorul Oficial. Din acest motiv, Ministerul Finanțelor a susținut că prevederile vechi/anterioare ale articolului 8 din Legea insolvențabilității sunt aplicabile cauzei, care prevedea că termenul de 15 zile curge din momentul comunicării dispozitivului.

9. În cadrul procedurii de recurs, dna Irina Selevestru, lichidatorul SRL „Magister-Lux”, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „[...] peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau [...]” din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017.

10. Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 72 Categorii de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sunt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

a) sistemul electoral;

b) organizarea și desfășurarea referendumului;

c) organizarea și funcționarea Parlamentului;

d) organizarea și funcționarea Guvernului;

e) organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a contenciosului administrativ;

f) organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;

g) organizarea și funcționarea partidelor politice;

h) modul de stabilire a zonei economice exclusive;

i) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;

j) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;

k) organizarea generală a învățământului;

l) regimul general al cultelor religioase;

- m) regimul stării de urgență, de asediu și de război;
- n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- o) acordarea amnistiei și grațierii;
- p) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice;
- r) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

(4) Legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.”

Articolul 76 Intrarea în vigoare a legii

„Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.”

12. Prevederile relevante ale Legii cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 sunt următoarele:

Articolul 56 Intrarea în vigoare a actelor normative

„(1) Actele normative intră în vigoare **peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau** la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autoarea menționează că prin Legea nr. 59 din 17 martie 2022 au fost operate modificări la articolul 8 din Legea insolvenței care reglementează termenul de contestare a hotărârilor și încheierilor instanței de insolvență și momentul din care acesta începe să curgă. Potrivit noilor reglementări, hotărârea instanței de insolvență poate fi atacată cu apel în termen de 15 zile de la data pronunțării dispozitivului, spre deosebire de vechile reglementări care prevedeau că acest termen începe să curgă din momentul comunicării hotărârii judecătorești.

14. Dat fiind faptul că în textul Legii nr. 59 din 17 martie 2022 nu este indicată data intrării în vigoare a noilor modificări, autoarea susține că, conform articolului 76 din Constituție, aceasta a intrat în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Cu toate acestea, articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative stabilește că actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial.

15. Autoarea susține că, prin adoptarea unei legi organice care modifică sensul unei norme constituționale, legislatorul și-a depășit competențele prevăzute de articolul 72 din Constituție.

16. Autoarea susține că textul contestat nu corespunde standardului calității legii și contravine articolelor 72 și 76 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[...] peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau [...]” din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Așa cum rezultă din sesizare, pe rolul Curții de Apel Chișinău se află recursurile formulate împotriva unei hotărâri a instanței de insolabilitate. În cadrul examinării recursurilor, s-a pus în discuție aplicabilitatea articolului 8 din Legea insolabilității, în redactarea Legii nr. 59 din 17 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial la 8 aprilie 2022 și intrată în vigoare la 8 mai 2022. Având în vedere că Legea nr. 59 a intrat în vigoare peste o lună de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial, Curtea admite că textul „[...] peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau [...]” din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative ar putea fi aplicat la soluționarea cauzei.

22. Autoarea sesizării susține că textul contestat nu corespunde exigențelor calității legii și încalcă articolele 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 72 (*categoria de legi*) și 76 (*intrarea în vigoare a legii*) din Constituție.

23. Referitor la articolul 23 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (DCC nr. 125 din 13 septembrie 2022, § 24).

24. Cu referire la incidența articolului 76 din Constituție, autoarea susține că norma contestată stabilește o altă regulă cu privire la momentul intrării în vigoare a legii decât cea prevăzută de norma constituțională. Norma contestată prevede că actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, spre deosebire de norma constituțională care stabilește că legea intră în vigoare la data publicării sale în Monitorul Oficial.

25. Curtea menționează că articolul 76 din Constituție prevede că legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Teza a doua din norma constituțională stabilește că nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

26. Curtea notează că articolul 76 din Constituție a fost interpretat prin Hotărârea nr. 32 din 29 octombrie 1998, în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție.

27. În acea hotărâre Curtea a interpretat articolul 76 din Constituție pornind de la faptul că în activitatea Parlamentului Republicii Moldova au fost adoptate acte legislative cu acțiune retroactivă. Curtea a subliniat că intrarea în vigoare a legii este subordonată publicării sale. Având în vedere că nepublicarea legii atrage după sine inexistența acesteia, data intrării în vigoare, prevăzută în textul unei legi, nu poate fi decât posterioară publicării sale în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Prin urmare, Curtea a constatat că legea publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova intră în vigoare i) la data publicării, inclusiv în cazurile când această dată nu este prevăzută expres în textul legii; ii) la data prevăzută în textul ei, dar care nu poate preceda data publicării legii (a se vedea HCC nr. 32 din 29 octombrie 1998).

28. Cu titlu preliminar, Curtea reamintește că, potrivit articolului 15 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

29. Totodată, Curtea menționează că intrarea în vigoare a unei legi este guvernată de principiile *nemo censetur ignorare legem/ignorantia juris non excusat*, din care rezultă că nimeni nu poate invoca necunoașterea legii sau cunoașterea greșită a acesteia pentru a obține protecția unui drept. Așadar, se prezumă că orice persoană cunoaște legislația în vigoare și este obligată să-și adapteze conduita în conformitate cu aceasta.

30. Curtea subliniază însă că pentru îndeplinirea acestor principii legislatorul trebuie să asigure condițiile aducerii actelor normative la cunoștința publică. Astfel, articolul 23 din Constituție prevede că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest sens, statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

31. Curtea notează că din normele constituționale menționate *supra* rezultă obligativitatea respectării legii, precum și obligativitatea cunoașterii conținutului acesteia, în vederea determinării drepturilor și obligațiilor care le revin destinatarilor legii. Însă, pentru a impune respectarea unei legi, prevederile acesteia trebuie să fie opozabile cetățenilor pentru a identifica limitele în care legea le permite să se manifeste.

32. Curtea observă că legislatorul a adoptat prevederile contestate și a introdus un termen de grație de o lună de zile, interval în care există prezumția că cetățenii și autoritățile interesate au timpul necesar să intre în posesia Monitorului Oficial în care legea este publicată și să ia cunoștință de textul legii. Același scop se regăsește și în nota informativă la legea în discuție, în care se menționează că intrarea în vigoare a actelor normative peste o lună de la data publicării acestora în Monitorul Oficial va acorda subiecților vizați un timp suficient pentru a lua cunoștință de noile acte normative până acestea vor intra în vigoare¹.

33. În prezenta cauză, Curtea subliniază că, din perspectiva articolului 76 din Constituție, este important ca data intrării în vigoare a legii să nu fie anterioară publicării sale în Monitorul Oficial. Cu alte cuvinte, prevederile

¹ A se vedea Nota informativă la proiectul Legii cu privire la actele normative, p. 13, § 46: <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3457/language/ro-RO/Default.aspx>

constituționale în discuție stabilesc un prag minim cu privire la momentul intrării în vigoare a legii, adică cel puțin la data publicării sale în Monitorul Oficial. Acest standard minim de protecție, stabilit prin Constituție, nu împiedică legislatorul să stabilească standarde de protecție mai ridicate prin legi organice. În această cauză, Curtea observă că legislatorul a stabilit că legile intră în vigoare după un interval de timp (o lună) de la publicarea lor în Monitorul Oficial. Curtea reține că prevederile contestate respectă cerința constituțională minimă referitoare la intrarea în vigoare a legilor. Faptul că legislatorul a stabilit că pentru intrarea în vigoare a legii este necesară trecerea unei perioade de timp după publicarea ei în Monitorul Oficial nu contravine articolului 76 din Constituție, ci se încadrează în marja sa discreționară de a asigura un nivel de protecție mai înalt decât cel stabilit de Constituție.

34. Curtea menționează că normele constituționale nu pot fi interpretate și aplicate în sensul restrângerii drepturilor fundamentale ale persoanelor în condițiile în care prevederile contestate stabilesc în favoarea destinatarilor legii un termen pentru a lua cunoștință de legile care urmează să intre în vigoare. Prin urmare, prevederile contestate oferă o protecție mai ridicată a drepturilor fundamentale.

35. Având în vedere că prevederile contestate nu afectează articolul 76 din Constituție, Curtea notează că nici articolul 72 din Constituție nu este încălcat. Prin prevederile contestate, legislatorul nu a afectat standardul minim prevăzut de norma constituțională și, prin urmare, nu și-a depășit competențele prevăzute de articolul 72 din Constituție.

36. Așadar, în baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 32g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a textului „[...] peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau [...]” din articolul 56 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, ridicată de lichidatorul SRL „Magister-Lux”, dna Irina Selevestru, în dosarul nr. 2ai-366/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 28 septembrie 2023

DCC nr. 118

Dosarul nr. 32g/2023